

คุณธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม วันนี้วันลงอุโบสถนะ วันนี้เป็นวันสำคัญของพุทธศาสนา เราเป็นบริษัทหนึ่งในพุทธศาสนา ถ้าสำคัญคนคิดมันจะไปทางผิดหมดเลย แต่ความสำคัญของเรายังไม่มีนะ เราต้องสร้างความสำคัญของเรามา ถ้าสร้างความสำคัญนะ มันต้องมีความเพียรชอบ เราจะรู้จักวิธีการของเรา ถ้าเราไม่รู้จักวิธีการของเราความสำคัญจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง ความสำคัญ ความจริง มันจะเกิดขึ้นมาจากความจริง ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ สิ่งที่อยู่อดุสาหะเกิดขึ้น ความเกิดขึ้น ความตกผลึกของมัน การลองผิดลองถูก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมาได้ ลองผิดลองถูกอยู่ ๖ ปี คนที่มีวุฒิภาวะขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีการลองผิดลองถูกอยู่ ๖ ปี ความลองผิดลองถูกนั้นท่านทำด้วยความจริงใจของท่าน ความผิคนั้นผิเพราะอวิชา ผิเพราะความไม่เข้าใจ ผิเพราะรากฐานของธรรมยังไม่มี

แต่ในปัจจุบันนี้รากฐานของธรรมมีนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ ครูบาอาจารย์ของเราทำเป็นตัวอย่างมา มันมีเครื่องหมาย มีคติธรรม มีผู้เดินนำหน้าเราไป มันควรจะทำให้เรามีกำลังใจ เราไม่ว่าแห้ว

ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้ “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ” ธรรมวินัยคือข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ถ้าเราเชื่อตรงกับธรรมวินัย

ถ้าเราไม่เชื่อตรงกับธรรมวินัยเราจะตีความธรรมวินัยเข้ากับความเห็นของเรา เรา จะตั้งความมีทิฐิมานะของเราสูงจรดฟ้า แล้วก็เอาธรรมวินัยมารองรับความทิฐิมานะ ของเรามันจะไม่เป็นไปตามความเป็นจริง แต่ถ้าเป็นไปตามความเป็นจริง ธรรมวินัยเป็น ศาสดาของเรา เราทำตามธรรมวินัย คำว่าทำตามนะ ศรัทธาความเชื่อมากเกินไปไม่ได้

แต่ตามความเป็นจริงมันจะมากเกินไปเลยของมัน ความเป็นจริงเห็นใหม่ คุณติ สิ่ง สกปรกเราชำระล้างให้มันสะอาดขึ้นมา สิ่งสกปรกมันก็หลุดออกไป มันเหลือแต่ความ สะอาดไว้

จิตใจก็เหมือนกัน มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากอยู่ในหัวใจ ความสงบของ ใจตั้งสติแล้วทำสมาธิ มันสงบชั่วคราว มันเป็นหินทับหญ้า มันไม่ได้ทำความสะอาด แต่ มันทำความสะอาด เอาความสงบนั้นมาทำความสะอาดอีกรอบหนึ่ง หัวใจมันสะอาดขึ้นมา ความสะอาดในหัวใจขึ้นมา เราไม่ต้องไปล้างเลสงสัย เราไม่ต้องไปวิตกกังวล

สิ่งที่ปัจจุบันนี้มันไม่เกิดความสำคัญขึ้นมา เพราะเราวิตกกังวลใช่ไหม เราจะทำ พิศวินัย บางคนพยายามตีความให้เข้าใจให้ได้ การตีความกับความเข้าใจมันใช่เนื้อ ของธรรม ความตีความกับความเข้าใจ เห็นใหม่ ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ศาสดาไม่ใช่เรา ตัวเราเป็นตัวเรา ศาสดาเป็นศาสดา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่สันทิฐิโลก ความรู้ธรรมเห็นเฉพาะตนของเรา ความเข้าใจจริงตามสังฆธรรม ของเรา ทำไมมันถึงเข้าใจจริง ทำไมสิ่งที่เราเข้าไปเผชิญหน้าเราเข้าไปสัมผัส มันเกิดขึ้น จากอะไร? เกิดขึ้นจากเราเชื่อตรง สังฆธรรมเห็นใหม่ ธรรมวินัยที่เราเชื่อตรงแล้วเรา ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา

ศาสนานี้มีเนื้อหาราชา ศาสนานี้ไม่ใช่ศาสนาว่างเปล่า ศาสนานี้เห็นใหม่ สุญ เปล่า สุญเปล่า สุญญตา สุญญตา สุญจนไม่มีอะไรเลย สุญจนไม่มีหลักมีเกณฑ์ สุญจนไม่

มีต้น ไม่มีปลาย สูญจนจับต้องสิ่งใดๆ ไม่ได้ อย่างนั้นไม่ใช่ศาสนาหรือ ศาสนาไม่ใช่
สูญเปล่า

สูญมี.. สูญจากกิเลส แต่ความรู้สึกความเป็นจริงของเรามี ความสูญจากกิเลสเห็น
ใหม่ กิเลสตัดหาความทะยานอยากสูญออกไป สูญทำไมเกิดขึ้นไม่ได้ ทำลายจนมันเกิด
ขึ้นกับเราอีกไม่ได้เลย ใครเป็นผู้ทำลาย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
ครองชีวิตคฤหัสถ์มา ละล้าละลังว่าจะออกบวช นางพิมพาคลอดราहुลแล้ว หัวใจของ
พ่อนะ ตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร เวลาค้นหา-ชาติถูกชุกขอไป ชุกชกตีค้นหา-ชาติต่อ
หน้า หัวใจของพ่อเจ็บปวดขนาดไหน เขาเอาลูกของตัวเองไป แล้วไปทำร้ายต่อหน้าเรา
ทั้งๆ ที่เป็นกษัตริย์ เป็นนักรบ

ชุกก็มีอะไร ชุกก็เป็นขอทาน ไม่มีวิชาการใดๆ เลย ขอลูกไปแล้วตีต่อหน้ามัน
เจ็บปวดขนาดไหน แต่เพราะปรารถนาโพธิญาณ ความเจ็บปวดอันนั้นเก็บไว้ในใจ เห็น
ใหม่ นี่มีขันติธรรม มีความเพียร ตั้งความเพียร ตั้งเป้าว่าจะเอาโพธิญาณ สิ่งนี้ความ
เสียสละมันเสียสละได้ยาก ทั้งๆ ที่ความเสียสละอย่างนี้มันยังมีความสะเทือนหัวใจ
เพราะอะไร กิเลสเป็นเรา ความคิดเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา ธรรมะเป็นเรา ธรรมะกับเรา
เราคือกิเลส ธรรมะเป็นธรรมะ ธรรมะเป็นเราไม่ได้ ถ้าธรรมะเป็นเราขึ้นมา มันไม่มีเรา
มันเป็นธรรมล้วนๆ อันนั้นเป็นธรรม ไม่มีความเจ็บปวด ไม่มีสิ่งใดเลย

แต่ขณะนี้พระเวสสันดรมันมีแรงปรารถนา ยังมีความต้องการปรารถนาไป
ตายจากพระเวสสันดรไปรอจังหวะมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พอเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
ละขึ้นมาแล้ว เวลาออกมาบวชนั้นนางพิมพาคลอดราहुลแล้วนะ นี่ละล้าละลัง แล้ว
ออกมา ๖ ปี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ มาเริ่มต้นมีความสุขหรือ?

มีความสุข วิมุตติสุขเกิดขึ้นมาจากการตรัสรู้ขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าแล้วต่างหากละ แต่ขณะที่เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ตั้งแต่สวนลุมพินี “เราเกิด

มาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ออกไปปฏิบัติเลย ทั้งๆ ที่เพิ่งเกิดนะ เดินได้ ๗ ก้าว “เราเกิดมาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่เกิดอีกแล้ว”

อำนาจวาสนาบารมีของคนมันส่งเสริมมา ทั้งๆ ที่กิเลสยังอยู่ในหัวใจเป็นเรื่องธรรมดา แต่มีแรงปรารถนา มีความตั้งใจ เพราะสร้างมาด้วยบุญญาธิการ สร้างมาจนถึงที่สุดแล้วว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้สร้างกรรมเลย อยู่ครองเรือน พระเจ้าสุทโธทนะให้มีครอบครัว จนเกิดสามเณรราหุล ราชโอรสเกิดแล้ว นี่จะออกบวชจะออกอย่างไร นี่ละล้าละถัง ละล้าละถัง

สุดท้ายแล้วต้องตัดใจออกจากราชวัง ออกไปเพื่อแสวงหาโมกขธรรม ออกไปค้นคว้าอยู่ นางพิมพาคอยฟังข่าวว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน กินมื้อเดียวก็กินมื้อเดียวเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านอนกลางดินกินกลางทราย ก็นอนกลางดินกินกลางทรายเหมือนกัน ด้วยความมุ่งมั่น ด้วยความปรารถนา ตั้งเป้าไว้เหมือนกัน แต่ความเจ็บปวดคนละอย่าง

เจ็บปวดอันหนึ่งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเจ็บปวดค้นคว้า การออกไปค้นคว้า ออกไปเผชิญกับความลำบาก เผชิญกับกิเลส เผชิญกับสังคม เผชิญกับโลก เผชิญกับอะไรต่างๆ นางพิมพาอยู่ในราชวัง คอยฟังข่าวว่าทำอย่างไร จะทำตาม ทำตาม

นี่คือจุดมุ่งหมาย คือเป้าหมาย เป้าหมายคืออริยฐานบารมี บารมี ๑๐ ทัศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่การรื้อค้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า! มันไม่ได้มาลอยๆ หรอก อ้อนวอนขอเอาแล้วมันพรวดพรวดออกมาเป็นพระอรหันต์ มันเป็นไปได้หรือหรอก มันต้องมีการกระทำ มีการต่อสู้กับตัวเองกันทั้งนั้นแหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นผู้สร้างสมบุญญาธิการมาขนาดนี้ ยิ่งลงทุนลงแรงขนาดนี้ แล้วเราเป็นสาวก สาวกะ เห็นภัยในวัฏสงสาร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจ็บปวดยิ่งกว่าเรา เจ็บปวดมากกว่าเรา ออกจากราชวังเจ็บปวดมาก เพราะเป็นกษัตริย์ออกไปแล้วไม่มีอะไรมารองรับ ออกไปเป็นขอทาน ออกไปเป็น

นักบวช มันยังไม่มีความสำเร็จ ไม่มีความสำเร็จของใคร มีปัญญาวิเศษออกมาปฏิบัติภาวนา เพราะว่าอัญญาโกณฑัญญะพยากรณ์มาแล้วว่าต้องเป็นศาสดาแน่นอน ออกไปรื้อค้น ไปแสวงหากัน

ขณะที่เขาแสวงหาก็กี่เหมือนเรา เราปฏิบัติมา เราบวชใหม่ๆ มีใครมาสนใจ ไม่มีใครสนใจหรอก แล้วเราก็กี่ไม่สนใจเขาด้วย เขาไม่สนใจเราด้วย ทำไมต้องไปสนใจ สนใจ คือกิเลส สนใจคือการละล้าละลัง การดึงเข้าไปอยู่กับโลก แล้วเวลาเราออกบวชของเรา เราต้องตั้งสัจจะของเรา แล้วมุ่งตรงต่อหัวใจของตัวเอง เพราะจิตสงบ จิตของเรามันจะสงบเอง ถ้าจิตของเราไม่สงบ จิตของเราฟุ้งซ่าน จิตของเราติดข้องไปกับโลก ติดข้องก็เป็นเรื่องต่างๆ ของโลกนี้ทั้งหมด เราติดข้องไปหมดเลย

โลกนี้มีเพราะมีเรา โลกนี้มันมีของมัน โดยธรรมชาติของมัน แต่เราไปยุ่งกับมันเอง เราตั้งเป้าไว้ใหม่ที่เราเห็นภัยในวิภูสงสาร เราบวชนี้ เราบวชเพื่ออะไร เราบวชเพื่อจะชำระกิเลสของเรา การชำระกิเลสของเรากับความเป็นอยู่ของโลก เพราะเราอยู่กับเขา มาแล้ว เราอยู่กับโลกมาแล้วจนเติบโตมา จนมีอายุครบบวชจนออกมาบวชแล้ว เราอยู่กับโลกมาตลอด แล้วโลกมันให้อะไรกับเรามา โลกมันให้ชีวิตเรามา

กามคุณ ๕ คุณของการดำรงเผ่าพันธุ์ คุณของโลกของเขา เพราะมันเป็นสืบต่อตามสัญชาตญาณของโลก เราเกิดมากับโลกหรือเกิดมากับวิภูสงสาร สิ่งที่เกิดมากับวิภูสงสารเราก็กี่อยู่กับเขามาแล้ว เวลาเราออกบวชแล้ว เราออกมาจากโลก ยังไม่ได้ออกมาจากวิภูสงสาร เพราะจิตมันยังออกไม่ได้ เราออกมาได้ด้วยสมมุติสังขัม เราบวชแล้วเป็นผู้เห็นภัยในวิภูสงสาร ภิกษุเป็นผู้เห็นภัยในวิภูสงสาร คนที่เห็นภัยเหมือนคนเป็นโรคอยากหายจากโรค ต้องรักษาตัวเอง ต้องรักษาเรา เราเห็นโลกกิเลส

วันนี้เป็นวันสำคัญ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาวันนี้ พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นผู้ก้าวเดินนำหน้าของเราไป ครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ก้าวเดินมา เราเห็นภัยในวิภูสงสาร เราต้องมีสติสัมปชัญญะของเรา

วันปกติมันก็เป็นวันปกติ วันสำคัญมันต้องตื่นตัว ต้องตั้งสติ ต้องคิดว่า เป้าหมายของเราเราจะทำอย่างไรกับชีวิตของเรา ชีวิตของเราๆ จะดำรงชีวิตของเราอย่างนี้เป็นบุญกุศล เมื่อชำระกิเลสไม่ได้ วัฏฏะมันสั้นเข้ามา เราจะปล่อยให้วัฏฏะสั้นเข้ามา แล้วเราต้องไปเผชิญหน้ากับอนาคตอีกไหม แต่ถ้าเรามีความมั่นใจของเราๆ จะเผชิญหน้ากับปัจจุบันนี้ให้ได้

ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาแล้ว เรามีความศรัทธาความเชื่อในศาสนา คุณติ ความเชื่อเป็นอริยทรัพย์ของมนุษย์ ถ้าไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ เขาจะไม่สนใจในเรื่องของศาสนา ถ้าเอาวิทยาศาสตร์มาจับต้องเรื่องของศาสนาเป็นเรื่องของการเสียเปรียบทั้งนั้น เพราะเป็นเรื่องของการเสียสละ เราให้อย่างเดียว

คุณติ ไม่มีสิ่งใดให้ก็ให้ทางกัน เวลาเราเดินสวนทางกัน เราให้ออกาสเขาเดินไปก่อน เราหลบหลีกให้เขา เป็นบุญทั้งนั้นเลย บุญเกิดจากการที่เราเสียสละกิริยาวัตถุเรานั่งสมาธิภาวนาอยู่ เรามีสิทธิ์จะอยู่สะดวกอย่างไรก็ได้ แค่นั่งสมาธิมันก็เป็นบุญแล้ว เพราะเราเสียสละความสะดวกสบายของเราเพื่อบังคับตน! บังคับตนอยู่ในร่องในรอยของพุทธศาสนา

พุทธศาสนาเห็นไหม การบำเพ็ญตบะธรรม สิ่งนี้เราทำของเราได้ ถ้าเราเห็นภัยในวัฏสงสารเราต้องบังคับเรา ความดีมันจะเกิดขึ้นมาจากการฝึกฝน เกิดจากการกระทำ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์มา ๔ อสงไขย สร้างความดีมา มหาศาล เสียสละมาตลอด ถ้าไม่มีการเสียสละมาจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ การเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องสร้างสมบุญญาธิการมา ในปัจจุบันนี้ถ้าเราไม่ได้สร้างบุญกุศลมา เพราะ! เพราะเราเป็นสัตว์ที่มีโอกาสมากที่สุด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “กึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

แล้วปัจจุบันนี้ศาสนาเจริญขึ้นมาเจริญในที่ไหน เจริญในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมาก่อน ถ้าศาสนาไม่ได้สถิตในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันจะเอาธรรมที่ไหนออกมาเผยแผ่

ปริยัติเป็นธรรมจามา ธรรมทางวิชาการ มันมีอยู่ในตำราหมดเลย มันมีอยู่ในตำรา ขนาดไหนมันก็มีอยู่ในตำรา ปลูกมันกินทั้งเล่ม ตำราปลูกมันกินหมดเลย อย่างที่เราเอาเมล็ดมันไปปลูกให้มันงอกเข้าไปในสายเลือด มันเป็นไปไม่ได้! เพราะมันเป็นธาตุ มันเป็นวัตถุ

คุณ การกิน เราคิดว่าการกินเพื่อความสะอาด การกินพืชสะอาดกินเพื่อความสะอาด กล้วยมันก็กินหญ้า วัวมันก็กินหญ้า ถ้าการกินเป็นความสะอาด ร่างกายนี้ถ้ามันสะอาดได้มันก็เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้ มันเป็นไปไม่ได้ เพราะการกินนี้มันกินเพื่อให้ร่างกาย เพื่อธาตุดำรงชีวิตอยู่ได้เท่านั้นเอง

แต่ความจริงเป็นเรื่องของความรู้สึก มันเป็นเรื่องของใจ กิเลสมันอยู่ที่ใจ มันถึงเอาข้อปฏิบัติ เอาสติปัญญาเข้าไปชะล้างในหัวใจ มันถึงย้อนกลับมา คุณ การกิน ปลูกมันกิน ไปทั้งเล่มมันก็ไม่รู้เรื่องของมันหรอก เราจะศึกษาขนาดไหน ถ้าไม่แปลนะ ปริยัติ! ปฏิบัติ!

ถ้าเอาปริยัติมาเป็นปริยัติมันก็เป็นปริยัติวันยังค่ำ เราต้องแปลจากความหมายจากปริยัติให้มันเป็นปฏิบัติ แล้วแปลจากปฏิบัติที่เป็นทฤษฎีมานะ เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากว่ามึงถูก.. คุณแม่.. สิ่งนี้มันแปลด้วยสติสัมปชัญญะ

สติสัมปชัญญะมันแปลเพราะมันเป็นสันตสิทธินะ ถ้าจิตมันสงบ มันสงบเพราะเหตุใด ถ้าจิตมันไม่สงบ มันไม่สงบเพราะเหตุใด สิ่งใดมันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจ กิเลสมันรู้อยู่กับเราๆ รู้อยู่แล้ว เห็นไหม ขนาดกิเลสอยู่กับเรานะ เรายังไม่เข้าใจกิเลสเลย

“นี่เป็นอะไรครับ นี่เป็นอะไรครับ”

“ก็กิเลสไง”

กิเลสคือความเคยใจ ใจที่มันได้สัมผัส จิตมันนอนอยู่ในโทสะ โมหะ มันโดยโทสาคฤณา โมหาคฤณา จิตมันนอนจมอยู่กับความโลภ ความโกรธ ความหลง มันนอนจม

อยู่กับจี! จีโลก จีโกรธ จีหลง มันจมอยู่กับมัน โลกเวลาจีต้องชำระมันจึงจะสะอาดนะ เวลาไม่มีสิ่งใดมีจีเหนือจีไคล อานน้ำชำระความสะอาดได้ แต่ความจีโลก จีโกรธ จีหลง มันชำระสะอาดไม่ได้ มันทำให้สะอาดไม่ได้ มันเป็นความเคยใจ แล้วจะต่อสู้กับมันอย่างไร

มันถึงต้องแปลจากทฤษฎี แปลจากการศึกษา แปลจากความรู้ แล้วมาแปลเป็นการปฏิบัติ เราเป็นนักรบ เราเป็นภิกษุนะ วันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา ถ้าจะมีความสำคัญขึ้นมาบ้าง เราก็มีสติสัมปชัญญะ นี่เนสัชชิกไม่นอน จะต่อสู้เพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเรามีความสำคัญขึ้นมา เราเป็นคนดี เราจะทำความจริงขึ้นมาของเรา เราจะมีความสำคัญขึ้นมา

แต่วันสำคัญทางศาสนา แร่ธาตุทองคำ คุณติ คุณเจดีย์ทองคำสิ! เขาใช้ทองคำทั้งนั้น เขาหล่อหลอมเป็นเจดีย์ขึ้นมา แร่ธาตุที่มีคุณค่ามันยังไม่มีชีวิตเลย มันมีคุณค่าอะไรของมัน เพชรนิลจินดาที่ประดับเจดีย์ก็ประดับไว้ให้มันเสื่อมโทรมไปประดับไว้ให้เราซ่อมแซมมัน เอาเพชรเม็ดใหม่ขึ้นไปติดอีก นี่สิ่งที่มีคุณค่าของแร่ธาตุ คุณค่าของวัตถุ

แล้วคุณค่าของหัวใจละ คุณค่าของธรรม ธรรมะที่เรานั่งกันอยู่นี้ มนุษย์เหมือนกัน ครูบาอาจารย์เราเป็นมนุษย์เหมือนกัน เป็นพระเหมือนกัน ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม ต้องมาฟังเทศน์ หัวใจมันไม่เหมือนกันนะ หัวใจมนุษย์นี่แหละ แต่มนุษย์ที่มีคุณธรรมในหัวใจ

คุณธรรมมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ใจนี้มันก่อกำเนิดออกมาจากอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันเกิดขึ้นมาจากในหัวใจนั้น หัวใจนี้มันได้ก่อกำเนิด จิตมันก่อกำเนิดออกมาจากอริยสัจที่มันเป็นอริยภูมิ ตั้งแต่โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีขึ้นมา เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา สิ่งนี้เป็นคุณธรรม มันมาจากไหน!

ถ้าเป็นวันสำคัญ มันต้องมีความสำคัญของเรา เรามีความสำคัญขึ้นมา มันจะมีความสำคัญนะ ถ้าเราไม่สำคัญ มันวันสำคัญทางศาสนา แต่เราเลวทรามไป ศาสนาก็สำคัญไปสิ เราก็นอนจมกับขี้มันนะ มันไม่มีความสำคัญเลย

ถ้ามันมีความสำคัญทางศาสนา เราต้องมีความสำคัญ เราต้องเห็นคุณค่าของศาสนา เห็นศีล สมาธิ ปัญญา เราสร้างขึ้นมา เราทำขึ้นมา เราบวชมาแล้ว หน้าที่การงาน เราแปลจากโลกให้เป็นธรรม มันเป็นโลกๆ ชีวิตความเป็นอยู่นี้เป็นโลก นกยังมีรังมีรัง คนก็ยังมีที่อยู่อาศัย พระก็มีกุฏิวิหารเป็นที่พึ่งที่อาศัย เราต้องรักษาเพราะ! เพราะเป็นของๆ สงฆ์

ภิกษุ! ถ้าไม่เอื้อเฟื้อ ในธรรมวินัย ไม่ดูแลรักษามันก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ มันแปลไปเรื่องของโลกๆ นี่แหละ แต่ใจมันเป็นธรรมมันแปลเป็นธรรม เราจะบำรุงรักษา ของสิ่งนี้เป็นของสาธารณะ บุคคลเขาต้องการบุญกุศลเขาได้เสียสละขึ้นมาทำไว้ให้กับผู้ที่ไม่มีเรือน อารามิก ภิกษุไม่มีบ้าน ไม่มีเรือนแต่มีวัดเป็นที่อาศัย

อนาคามีจิตมันพ้นออกจากวิญญะ มันพ้นจากกามภพ มันไม่มีที่อาศัย มันเกิดบนพรหม มันเป็นหนึ่งในเดียวนะ อารามิกทั้งข้างนอกข้างใน ข้างนอกคือว่าพระไม่มีบ้าน ไม่มีเรือน พระไปอยู่บ้านไม่ได้ พระต้องอยู่วัด อยู่ที่อาศัยที่เป็นสาธารณะ เขามีสิทธิ์ศรัทธาของเขา เขาได้สร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ขึ้นมา พระเป็นผู้ที่ไม่มีเรือน อาศัยอยู่ในวัดวาอาราม

ถ้าเราไม่รักษาสิ่งนี้ไว้ สิ่งนี้มันก็ต้องชำรุดไปเป็นธรรมดา ภิกษุถึงต้องบำรุงรักษาเพื่ออะไร เพื่อเจริญศรัทธาไทยของเขา เขาสร้างของเขา เขาทำบุญกุศลของเขา เขาสมบูรณ์ของเขา เขาจบกระบวนการของเขาแล้ว เขาได้ถวายพระไปแล้วก็จบแล้ว หน้าที่ของเขาจบแล้ว

หน้าที่ของเราละ หน้าที่ของผู้อยู่อาศัย หน้าที่ของผู้ดูแล มันเป็นของๆ สงฆ์ ไม่ใช่ของๆ เขา ของที่ถวายสงฆ์แล้ว เราเป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ เป็นสมมุติสงฆ์ ถ้าเป็น ๔ องค์ขึ้นไปก็เป็นสังฆกรรม เป็นการกระทำ เราดูแลรักษาของเรา รักษาเพื่อใคร รักษาเพื่อเจริญศรัทธาในสังคมในโลก จากโลกเป็นธรรม ธรรมจากหัวใจที่สูงส่ง จากใจที่อ่อนแอ ใจที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ อ่อนแอพึ่งตัวเองไม่ได้ คอยแต่พึ่งพาอาศัยเขา จะให้เขามาดูแลรักษาอยู่ตลอดไป นี่จิตใจที่อ่อนแอ

จิตใจที่เข้มแข็ง! ใครจะมาดูแลหรือไม่ดูแลไม่สำคัญ สิ่งที่เป็นของๆ สงฆ์ เราดูแล
ของๆ สงฆ์ของเราไป จะมีใครสนใจหรือไม่สนใจ ใครจะมาดูแลหรือไม่ดูแล มันเรื่อง
ของเขา

เรื่องของเราเรารักษาใจของเราไว้ได้ ใจของเรามีความร่มเย็นเป็นสุข เราจะไป
ตื่นตื่นกับอะไร เราดูแลของเราเห็นใหม่ นี่จิตใจที่มันสูงกว่า จิตใจที่มันมีคุณธรรมดีกว่า
เรื่องของโลกๆ มันก็ทำให้เป็นธรรมขึ้นมา ถ้าจิตมันมีธรรมขึ้นมา มันอบอุ่นใจของมัน
ขึ้นมา มันอยู่ที่ไหนมันก็อยู่ได้ พออยู่ได้ขึ้นมาจิตใจก็เป็นปกติ สติมันก็ตามมา เรามีการตั้ง
สติกับตัวเราไว้ เวลาเรามาเร่งทำความเพียรของเราสมาธิมันก็เกิดขึ้นง่าย ไม่ใช่ว่าทำ
หน้าที่การงาน ทำงานแล้วจะภาวนาไม่ได้

ทำงานก็ภาวนาได้ แต่การภาวนาของผู้ที่ทำงาน มีสติสัมปชัญญะของเรา ร่างกาย
มันจะอ่อนเพลีย ถึงว่าเป็นการพักผ่อน

พระโมคคัลลานะเป็นพระโศคาธิบดีนะ ฟังธรรมของพระสารีบุตรมาจาก
พระอัสสชิแล้วเป็นพระโศคาธิบดี เวลาเขาขอบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออก
ป่าไปนั่งสมาธิภาวนา พระโศคาธิบดียังนั่งโงกง่วงเลย พระโมคคัลลานะเป็นพระโศคาธิบดี
นั่งจะหลับ โงกง่วง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยฤทธิ์

“โมคคัลลานะ เร่อง่วงเหงาหาวนอนนะก็หงายหน้าดูดาว เอน้ำลูบหน้า ตรีภใน
ธรรม ถ้าง่วงนักก็นอนซะ ตื่นขึ้นมาแล้วค่อยภาวนาใหม่” การที่ธาตุขันธ์มันยังใช้อยู่มัน
เป็นเรื่องปกติธรรมดา พลังงานทุกอย่างมันใช้ไปมันก็อ่อนไปธรรมดา

จิตของคน สมาธิของคน ปัญญาของคน มันมีล้า มันมีเหนื่อย มันมีอ่อนเป็นเรื่อง
ธรรมดา แต่คนที่เขาบำรุงรักษานี้ เราอย่าไปตื่นตื่นจนเราทำอะไรไม่ได้เลย เราเกร็งไป
หมดเลย ทำสมาธิก็กลัวสมาธิจะเสื่อม ทำปัญญาก็กลัวปัญญาจะก้าวเดินไปไม่ได้ ห่วง
หน้าพะวงหลังจนทำอะไรไม่ได้เลย

หน้าที่ของเราก็ทำของเราไปโดยสัจจะความจริง ตั้งสติไว้ มีสติสัมปชัญญะ มี
ปัญญา ทำสิ่งใดมันก็เป็นธรรมไปทั้งนั้นแหละ แต่ในเมื่อพลังงานทุกอย่างมันใช้มันก็

ต้องมีเสื่อมเป็นธรรมดา สมามันก็ต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา เราก็ต้องสร้างของเราตลอดไป ต้องมีสติของเราไป มีการบริกรรมของเราไป รักษาใจของเราตลอดไป

ปัญญาเราก็ฝึกฝนของเรา ปัญญาจะเกิดเองไม่ได้ ปัญญาเกิดเองเป็นสัญญา เป็นปัญญาของครูบาอาจารย์ เป็นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปัญญากับตำรา มันเป็นปริยัติ

ถ้าเป็นปัญญาในธรรม ปัญญาของพระพุทธศาสนา ปัญญามันเกิดในปัจจุบัน เกิดจากจิตสงบแล้วมันเข้าไปเผชิญหน้า อย่างเช่น เราออกไปแสวงหาสิ่งใด แล้วเราไปประสบสิ่งใดที่มันไปกระทบต่อหน้า ปัญญามันเกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น ใจคือเหตุปัจจุบัน ใจปัจจุบันที่มีปัญหาเกิดขึ้นเฉพาะหน้า แล้วปัญญามันใคร่ครวญเฉพาะหน้า มันตัดสินกันเดี๋ยวนั้น! แล้วเหตุผลมันลงตัวเดี๋ยวนั้นด้วยกำลังของสมาธิ กำลังของปัญญา มันเข้าใจเดี๋ยวนั้น มันปล่อยวางเดี๋ยวนั้น นี่คือ โลกุตตรปัญญา นี่เหตุการณ์เฉพาะหน้า เหตุการณ์เฉพาะหน้าคือเฉพาะหน้าของเราละ

แต่เหตุการณ์เฉพาะหน้าของธรรม จิตมันไม่เคลื่อน จิตเคลื่อนเห็นใหม่ ปัจจุบันแค่ขยับมันก็เคลื่อนเป็นอดีต-อนาคตแล้ว พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัณนาสมาธิ สมาธิที่มันตั้งมั่น การตั้งมั่นในปัจจุบันนั่นคือสมาธิ

สมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นคือจิตที่เป็นปัจจุบัน แต่จิตที่เป็นปัจจุบันมันสะสมยังงั้นมันถึงเป็นปัจจุบันละ แต่สิ่งที่มันเคลื่อน คูสิ อย่างอัปนาสมาธิออกมาเป็นอุปจาร อัปนาสมาธิ มันถอยออกมานี้เป็นอดีต-อนาคตหรือยัง? การขยับของจิตที่มันเข้า-ออก มันเป็นอดีต-อนาคตหรือยัง

สิ่งที่มันเป็นปัจจุบันเป็นปัจจุบันยังงั้น มันปัจจุบันอย่างหยาบ ปัจจุบันอย่างละเอียด ปัจจุบันมันก็ลึกซึ้งเข้าไป คูสิ สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญามันจะไล่ต้อนกิเลสเข้าไป พร้อมกับสติสมาธิเข้าไป นี่การต่อสู้ของจิต!

นี่ใจ ผู้มีความสำคัญ มันเห็นความสำคัญของศาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าจะสร้างบุญญาธิการขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

กว่าจะออกมาประพฤติปฏิบัติหรือค้ำขึ้นมาจากนตรัสรู้ขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรามีความใฝ่รู้ เห็นภัยในวิญญูะ มีความตั้งใจของเรา เราจะต่อสู้ การต่อสู้นี้เป็นธรรมชาติส่วนบุคคล

สมาธิเป็นสมาธิของเรา ปัญญาก็เป็นปัญญาของเรา การต่อสู้คือการต่อสู้ คือมรรคญาณที่มันเกิด ธรรมจักร จักรมันหมุน ปัญญามันหมุน สติ สมาธิ ปัญญา มันหมุนเข้าไปชำระกิเลสมันหมุนอย่างไร มันตั้งต้นอย่างไร แล้วมันรวมตัวอย่างไร มันถึงมรรคสามัคคี มันถึงเข้าไปทำลายกิเลสในหัวใจ มันทำของมันอย่างไร มันต้องมีเหตุมีผลของมันนะ นี่ความสำคัญมันอยู่ที่นี้

ความสำคัญคือมันอยู่กับภูมิรู้ ภูมิรู้ทางความเป็นจริงของจิตที่มันวิวัฒนาการของมัน ที่มันสร้างขึ้นไป แล้วบอกว่าทำอะไรไม่ได้ ถ้าทำไปมันเป็นความอยาก มันเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ก็กิเลสไง! เอามรรค เอาการเคลื่อนไปของธรรมเข้าไปทำลายกิเลส

กิเลสมันอยู่เฉยๆ กิเลสมันจะชำระตัวมันเอง มันเป็นไปได้อย่างไร มันไม่ใช่เจตีย์ทราย เวลาคลื่นลมพัดมามันจะได้กลับคืนสู่สภาพของทรายอย่างเดิม นี่มันกิเลสนะ แก่นของกิเลสมันแข็งมาก แก่นของกิเลสมันอยู่ในหัวใจ ถ้ามันอยู่หัวใจทำไมมันพาคิดนี้ตายเกิด ตายเกิดไม่มีต้น ไม่มีปลาย แล้วเวลาชำระมันก็เอาแต่ลูบๆ คลำๆ

เวลาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะเป็นสัญญาณ ลูบๆ คลำๆ เข้าไปนะ เข้าไปโ้โถมปฏิกูลกับกิเลสว่าจะชำระกิเลส เข้าไปลูบ ไปดู ไปคลำๆ กัน มันจะไปชำระกิเลสได้อย่างไร มันเป็นไปได้ อ่อนแอเกินไป วุฒิภาวะของจิตไม่มี ภาวะของจิตไม่มี ความที่ต่อสู้กับกิเลสไม่มี

แล้วเวลาเราทำจริงทำจริงขึ้นมาที่ว่า “อันนี้เป็นอรรถกถาญาณุโยค อันนี้เป็นการทำตนให้ลำบากเปล่า” แต่เวลาไปนอนจมกับกิเลส นอนให้กิเลสมันขี้คออยู่ อันนั้นเป็นความดีความชอบเขา

นี่วันสำคัญของศาสนา เราต้องตั้งใจนะ เราเป็นนักรบ เราเป็นภิกษุ แล้วศาสนาเห็นไหม แก่นของศาสนา ต้นไม้มันยังมีแก่น นี่รากของศาสนานะ มีครูบาอาจารย์ของเราเป็นแก่นของศาสนา ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ชี้แนะขึ้นมา ใครจะมีความตั้งใจ มีความจงใจ

เรื่องของโลกธุรกิจการค้าของเขา เขาทำเขายังต้องทันต่อสังคม ต้องทำการวิจัย ต้องทันโลก แล้วกิเลสของเรามัน ไม่มีตัวไม่มีตน มันเป็นนามธรรม มันไม่มีตัวมีตนแล้ว มันทุกข์ได้อย่างไร มันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับความคิด อาศัยนอนเนื่องมากับนิสัยใจคอ

มันอาศัยความคิดของเรา อาศัยนอนเนื่อง ความคิดเราเท่าไรมันก็นอนเนื่องมาตลอด มันบวกมาตลอด บวกกับความคิด บวกกับความรู้สึก บวกกับความพอใจ บวกกับการศึกษา บวกกับการปฏิบัติ ทำอะไรกิเลสมันมีส่วนร่วมไปหมดเลย แล้วมันก็ทำให้เราล้มสลาย มันก็ทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จสักอย่างหนึ่ง ทั้งๆ ที่ตั้งใจจะปฏิบัตินะ ตั้งใจจะทำคุณงามความดี กิเลสมันก็มีส่วนร่วม มันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับจิต นอนเนื่องมาความคิด

ถ้ามันไม่มีความคิด ไม่มีการกระทำขึ้นมามันจะเป็นความคิดเราได้อย่างไร ความคิดของเรา แล้วมันก็นอนด้วยอนุสัย นอนด้วยกิเลสมาตลอดเวลา แล้วธรรมมันเกิดมาจากไหน อะไรจะเป็นธรรมล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปฏิบัติ ปฏิบัติมาอย่างไรล่ะ เอาอะไรต่อสู้กับกิเลสมา ก็มีสติไง สติขยับขยับมัน มีสติ ความคิดเราก็คิด แต่เราคิดด้วยคุณงามความดี แต่ถ้ามันจะมีกิเลสบวกได้ก็ให้มันบวกไป ถ้าทำคุณงามความดีแล้วเราใช้สติสัมปชัญญะ ใช้ปัญญาไล่เข้าไป เวลามันปล่อย เออ! มันปล่อยเห็นไหม มันไม่บวก มันปล่อยให้เป็นอิสระชั่วคราว.. ชั่วคราว.. ชั่วคราวนะ.. เวลามันปล่อยนะ วาง.. ปล่อยสบายเป็นครั้งเป็นคราว

ถ้าปล่อยสบายเป็นครั้งเป็นคราวมันไม่บวก ถ้ามันบวกขึ้นมามันจะไม่ปล่อยให้เราสบาย ถ้ามันปล่อยให้สบายเราได้ลิ้มรสอะไรต่างๆ ที่พ้นจากอำนาจของกิเลส เราจะดื่มด่ำในรสชาตินั้น แล้วเราจะเห็นความต่าง กิเลสมันไม่ยอมให้เราได้ลิ้มรสอย่างนี้หรือว่ามันจะพยายามจะครอบงำอยู่

แต่! แต่เพราะความเพียรของเรา เพราะสติของเรา เพราะความมั่นใจของเรา เพราะความเพียรชอบ เพราะความวิริยะอุตสาหะของเรา มันถึงทำให้เราเห็นความต่าง ลิ้มรสของการปล่อยวาง จิตที่มันปล่อยวางมันยังช่วยเหลือตัวมันเองไม่ได้ เพราะปล่อยวางอย่างนี้มันปล่อยวางโดยสมณะ มันปล่อยวางด้วยคำบริกรรม มันต้องปล่อยวางไปก่อน

ถ้าไม่มีสิ่งที่ปล่อยวางอย่างนี้เลย มันไม่มีสิ่งใดที่เป็นหลักเป็นฐานที่จะไปต่อสู้อับกิเลส จะเอาอะไรจะไปต่อสู้อัน เวลาเขาทำธุรกิจกันเขาต้องมีทุนนะ เขาต้องมีการทำการวิจัยนะ เขาต้องมีเทคโนโลยีของเขาๆ จึงจะออกไปทำธุรกิจของเขาได้

แล้วใจมันมีอะไรล่ะ เราจะทำอะไร ไปสู้กับกิเลส กิเลสมันเป็นเรา ทุกอย่างก็เป็นเรา แล้วเอาสติสัมปชัญญะยับยั้งมันจนเห็นความต่างในจิต จิตมันแบ่งเป็นธรรมกับแบ่งเป็นกิเลส แบ่งที่มันปล่อยมันวาง มีความสุข มีความสงบ มันเป็นธรรม มันเอาธรรมอันนั้นมาเปรียบเทียบกับเวลากิเลสมันเต็มตัว มันมีความทุกข์ขนาดไหน เวลามันเป็นธรรมขึ้นมามันมีความสุขขนาดไหน มันมีฝ่ายตรงข้าม มันมีฝ่ายจุนเจือแล้ว เพราะอะไร เพราะกิเลสเกิดแล้ว

เวลาปฏิสนธิจิต จิตนี้มันเกิดในไข่ของมารดา มันไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันไปเกิดอย่างไร จิตมันไปเกิดอย่างไร มันเอาอะไรไปเกิด เวลามันเกิดมันรวมเป็นเอกภาพ รวมเป็นหนึ่งเดียว มันไปปฏิสนธิจิต มันถึงไปเกิดเป็นลักษณะนั้น ลักษณะนั้นได้

แต่ในขณะที่ปฏิบัตินะ ถ้าไม่ปฏิบัติจิตมันเป็นเอกภาพ คือมันเป็นกิเลส กิเลสมันครอบงำอยู่ อวิชชามันก็ไปเกิด โดยธรรมชาติของมัน แต่เวลามันมีปัญญาขึ้นมามันแบ่ง

เวลามันปล่อยวางขึ้นมามันมีอิสรภาพชั่วคราว มันปล่อยวางชั่วคราว นี่ในฐานะ ทูนมันมี การต่อสู้กับกิเลส การต่อสู้กับตัวตนของเรา

เขาทำธุรกิจการค้า เขามีลูกค้าของเขา เขามีตลาดของเขา เขาถึงประสบความสำเร็จ ของเขา แล้วเรานี้ก็เลสกับธรรมในหัวใจเป็นลูกค้า! ลูกค้าระหว่างธรรมกับกิเลสในใจ มัน ต่อสู้กันอย่างไร มันเริ่มต้นอย่างไร มันมีเหตุมีผลอย่างไร ถ้ามันมีเหตุมีผลของมัน มันยัง มีการกระทำของมัน มันมีฝ่ายแพ้ ฝ่ายชนะ มันมีการเริ่มต้น มันมีการปฏิบัติของมัน

ยิ่งพอเริ่มต้นดำเนินการไปได้ลูกค้า ระหว่างธรรมกับกิเลสมันต่อสู้กันในหัวใจนะ ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แก้อัคนตริเห็นใหม่ ถ้ากิเลสมันมีแต่ความทุกข์ ความระทม มีแต่ความเศร้าสร้อยหงอยเหงา เพราะกิเลสมันมีกำลังมากกว่า

แต่ถ้าเราตั้งสติของเรา ปัญญาของเราเกิดขึ้นมาวันไหน ถ้าสติปัญญามันพร้อม ขึ้นมา มันก็ต่อสู้ขึ้นมา ธรรมะเข้าไปนั่งครองใจนะ โอ้โฮ.. โลกนี้สว่างไสว ..โลกนี้ผ่อง ใส.. โลกนี้ชั่วคราวหมดนะ! สิ่งของมันเป็นชั่วคราวมันเกิดชั่วคราว เพราะความจริงจังของเรา นี่ความสำคัญ

ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราสำคัญถึงวิธีการ สำคัญถึงมรรคญาณ สำคัญถึง สติปัญญาที่เราสร้างเราทำขึ้นมา เรามีความสำคัญ เราสร้างตัวเราขึ้นมา ผลมันจะตกผลึก ลงที่ใจ

ธรรมะมันเป็นนามธรรม กิเลสก็เป็นนามธรรม กิเลสไม่อยู่บนดินฟ้าอากาศ กิเลส ไม่ได้อยู่ในแบงก์ กิเลสไม่ได้อยู่ในเพชรนิลจินดา ในวัตถุไม่มีกิเลส ไม่มีธรรม ในโลกนี้ ที่ไหนก็ไม่มีกิเลส ไม่มีธรรม มีเฉพาะหัวใจของสัตว์โลกเท่านั้น กิเลสมันมีอยู่เฉพาะใน หัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของสัตว์โลกถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา ใจที่เป็นธรรมมันจะมี คุณค่าที่ไหน

โลกนี้ไม่มี สมบัติใดๆ ในโลกนี้ไม่มีกิเลส ไม่มีธรรม มันเป็นแร่ธาตุอันหนึ่ง มี มนุษย์ต่างหาก มนุษย์ไปตื่นค้ำกับมัน มนุษย์ไปให้ค้ำกับมัน กิเลสของมนุษย์มีกิเลสมาก ก็แสวงหามา อยากได้มากก็มีความทุกข์มาก

กิเลสของมนุษย์มีน้อย มีความพอใจพอสอไปในชีวิต เอาชีวิตนี้มาศึกษา เอาหัวใจให้มีคุณค่า หัวใจมีคุณค่าที่ชนะมัน ที่มีค่าเหนือมัน ไขมันให้เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยปัจจัย ๔ ไขมันเป็นปัจจัย ๔ ไม่ให้มันมีอำนาจเหนือจิต

แต่ถ้าคนที่มีกิเลสหนา ขอมให้จิต ขอมให้สิ่งที่มีคุณค่าไปแบกรับแร่ธาตุ ให้แร่ธาตุมีอำนาจเหนือกว่าแล้วทุกข์ เพราะอะไร ทุกข์เพราะเป็นจี๊ข้า คำว่า “จี๊ข้า” เพราะอะไร จี๊ข้าเพราะคำนวณถึงต้นทุนกำไร แล้วมีความทุกข์ ทุกข์เพราะตัวเองทุกข์!

แต่เราทุกข์ เราก็อทุกข์เพราะเราเดินจงกรม เรานั่งสมาธิภาวนา ธรรมดาของร่างกาย ธรรมดาของหัวใจ มันต้องการความสะดวกสบายเป็นธรรมดา เราก็ให้มันพอสมควร เราเป็นคน เรามีชีวิต เรามีอาหาร เรามีที่อยู่อาศัย เราก็ต้องรักษาของเรา แต่เรามีเป้าหมายว่าเราไม่ยอมมาเป็นอย่างนี้ซ้ำอีก

เราไม่ยอมเกิด เราไม่ยอมมาทุกข์ ในชาตินี้เรามีพ่อแม่ บวชก็มีอุปชฌาย์มีครูบา อาจารย์ กิเลสมันมีพ่อแม่ที่ไหน มันเกิดแล้วเกิดเล่า พ่อแม่ของมันอยู่ที่ไหน พ่อแม่ของกิเลสมันเอาที่ไหนบ้างมาเกิด มาจับมาถ่ายในหัวใจของเรา

เราเกิดในชาติปัจจุบันเรามีพ่อแม่ ถ้าเราครองเรือนมันก็เป็นพ่อคนแม่คนไปแล้วมันก็เวียนตายเวียนเกิด มันก็ซบซ้อนอยู่อย่างนี้ มีสติ มีสัมปชัญญะ เวลาใช้ปัญญาใคร่ครวญอย่างนี้มันก็เห็นโทษของความทุกข์ เห็นโทษของการเวียนไปในวัฏฏะ แต่ถ้าไม่มีสติสัมปชัญญะ มันก็ตื่นเดินไปกับเขา

เวลามันหลงนะ กิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมา มันวาดมันคาดมันฝันว่าทำไปจะมีความสุขทุกอย่าง ทุกอย่างจะสมความปรารถนาทั้งนั้นเลยมันสร้างภาพไว้ข้างหน้าสวยงามมากเลย แล้วถ้าหลงเชื่อตามมันไปกิเลสวัฏฏ์จะเกิดกรรมกรรมคือการกระทำ แล้วผลวิปากจะเกิดขึ้นมา แล้วมันก็ซบซ้อนใจอยู่ในหัวใจ

ทุกคนในสังคมโลก มนุษย์คิดอย่างหนึ่ง.. พุดอย่างหนึ่ง.. ทำอย่างหนึ่ง.. เพราะมันทุกข์อยู่ในหัวใจ แต่พุดออกมาไม่ได้ ก็พุดออกมาด้วยมารยาทสังคม คิดอย่างหนึ่ง..

พูดอย่างหนึ่ง.. ทุกข้ออย่างหนึ่ง.. เราจะเป็นอย่างนั้นอีกไหม ถ้าเราไม่อยากเป็นอย่างนั้น เราจะต้องมีสติของเรา เราจะต้องเอาตัวเรารอดให้ได้

วันนี้วันวิสาขบูชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ในวันนี้ แล้วก็ตายในวันนี้เหมือนกัน แล้ววางธรรมไว้ให้เราก้าวเดินในวันนี้ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรสนะ บุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธชิโนรส เราเป็นบุตรพระพุทธเจ้า เราเป็นศากยบุตร เราจะทรงธรรมทรงวินัยใหม่ เราจะเอาตัวของเราเองรอดได้ไหม เราจะตั้งใจของเราใหม่

ถ้าเรามีปัญญาของเรา เราต้องเอาตัวรอดให้ได้ เราจะต้องตั้งตัวของเราขึ้นมาให้ได้ นี่ความสำคัญของพุทธศาสนา มันก็จะมาสำคัญอยู่ในหัวใจของเรา ถ้าในหัวใจของเรามีความสำคัญขึ้นมา เราก็จะเป็นพระที่มีความสำคัญขึ้นมาในหัวใจ มันมีอะไรละ มันมีสมาธิ มันมีปัญหา มันมีคุณธรรม มันมีความร่มเย็นเป็นสุข มันอยู่กับโลกนะ คุณสิ โลกเขาคิดอย่างหนึ่ง.. พูดอย่างหนึ่ง.. ทำอย่างหนึ่ง..

ในหัวใจของคนที่มีคุณธรรม ธรรมเต็มหัวใจนะ ในหัวใจทำอย่างหนึ่ง พูดออกมาเขาไม่รู้ หัวใจเป็นธรรมแล้วจะพูดอย่างไรให้เขาเข้าใจ แล้วทำอย่างไรให้เขาเห็นคุณงามความดี เห็นใหม่ มันต่างกันกลับข้างเลย

เวลาเป็นปุถุชนคิดอย่างหนึ่ง คิดซั้วๆ แต่พูดไม่ได้ ทำก็ทำอีกอย่างหนึ่ง เวลาเป็นธรรม ธรรมะเต็มหัวใจ ถ้าธรรมเต็มหัวใจพูดออกไปมันก็เหมือนเพื่อเจ้า! อู๊ย! พูดนี้มันเป็นไปได้! มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เมื่อทำไม่ได้ คิดไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้ามันมีอยู่ มันเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อมันอยู่เต็มหัวใจอย่างนั้น

แล้วเรามีความสำคัญใหม่ เราจะทำอย่างนั้นขึ้นมาในหัวใจของเราใหม่ ถ้าเราทำอย่างนั้นขึ้นมาในหัวใจของเรา วันสำคัญทางศาสนาเตือนใจให้เราเป็นคนที่มีคุณค่า พระที่มีคุณค่า ศีลธรรมเป็นสมบัติของพระ ทางโลกสมบัติของเขาคือแก้วแหวนเงินทอง นั่นคือสมบัติของเขา สมบัติของโลกเขาเป็นวัตถุ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าของเขา

สมบัติของเราต้องมีศีล มีธรรม มีคุณธรรม เห็นใหม่ ขนาดโลกที่จิตใจเขาสูงส่ง เขายังรู้จักบุญกุศล เขายังรู้จักไฟหาของเขา

เราเป็นพระนะ “สิ่งใดที่ทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย” ตั้งสติไว้ อย่าทำ ทำแต่สิ่งที่ดีๆ ในการกระทำตั้งสติไว้ สติเป็นตัวยับยั้ง จิตใจ ก็เลศตมมันต้องการ ขนาดไหน ตั้งสติไว้ ยับยั้งมันไว้ แล้วทำแต่สิ่งที่ดีๆ แล้วสิ่งที่ดีๆ ทำบ่อยครั้งเข้าจนเป็น จริตเป็นนิสัย ถ้าไม่ทำความดีไม่ได้ อยู่ไม่ได้เห็นใหม่ ต้องทำความดีตลอด ตั้งสติตลอด

ถ้าจิตมันเอาไม่อยู่กำหนดพุทโธ มันต้องอยู่ จิตมันคือขนาดไหนให้มันคือ ไป กำหนดพุทโธไว้ ตั้งสติไว้ ไม่อยู่ให้มันรู้ไปว่าพระพุทธเจ้าหลอก พระพุทธเจ้าจะโกหก เรา จะหลอกเราอย่างไร แล้วเกิดปัญญามันเกิดไม่ได้ ถ้าเกิดไม่ได้แล้วพระพุทธเจ้าเกิดได้ อย่างไร ครูบาอาจารย์ของท่านเกิดมาได้ได้อย่างไร

ครูบาอาจารย์ท่านมีบารมีของท่าน เราไม่มีบารมี เห็นใหม่ ก็เลศมันสอยตลอด ก็เลศมันทำให้ขาอ่อนตลอด ก็ท่านสร้างของท่านมา เราไม่ได้สร้างแล้วเราทุกข์ไหมล่ะ ถ้าเราทุกข์ เราปรารถนาพ้นจากทุกข์เราต้องทำ ของใครของมัน ของครูบาอาจารย์ท่านจะ ยากจะง่ายก็เป็นของท่าน ท่านเป็นที่ปรึกษาเป็นผู้ที่คอยชี้แนะเราเท่านั้น ของๆ เรามันก็เป็นคุณประโยชน์ของเรา จะสุขจะทุกข์เราก็ต้องเข้มแข็งของเรา เราต้องต่อสู้ของเรา มา ทำของเราเพื่อประโยชน์ของเรา นี่ประโยชน์ของเราเกิดขึ้น ถ้าเราเข้มแข็ง เรา รู้จักหา ช่องทางของเรา มันหาทางออกได้

ถ้าจิตใจอ่อนแอ มันหาทางออกไม่ได้ แล้วกิเลศมันเหยียบย่ำทำลาย มันไม่ให้ ทางออกด้วย มันเหยียบย่ำทำลายด้วย แล้วมันท้อถอยด้วย หรือไม่มันก็น้ำด้านไปอย่าง นั้น นั่นเป็นเรื่องของครูบาอาจารย์ นั่นเป็นเรื่องของท่านที่ท่านรักษาเป็นศาสนาไว้ให้ เข้มแข็ง

เราอยู่ของเรา เราก็อยู่ของเราไปวันๆ เพื่อความสุขสบาย เวลากิเลศมันน้ำด้าน มันด้านไปตลอด เราต้องมีความละเอียด มีหิริ มีโอตตปปะ มีความเกรงกลัว มีความ ละเอียด มีความสำคัญในหัวใจ มีสติสัมปชัญญะ

เราจะเป็นพระที่ดี เราจะเป็นที่พึ่งอาศัย อายุพรหมันจะแก่ไปข้างหน้า จะเป็นอาจารย์เขาไปข้างหน้า แล้วถ้าเป็นอาจารย์เขาไปข้างหน้า เราไม่มีสิ่งใดเป็นจุดยืนเอาไว้ คอยแนะนำเอาไว้คอยสั่งสอนเขา แล้วเราจะอยู่อย่างไร เราต้องฝึกของเรา เราต้องสร้างของเรา เพื่อประโยชน์กับตัวเราเอง เพื่อประโยชน์เริ่มต้น มันเป็นสันติวิถีโก มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นธรรมรส

“รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” มันติดลิ้นในหัวใจ มีความสุขอย่างไร ครูบาอาจารย์ท่านบอก “สุขหนอ สุขหนอ” สุขอย่างไร มีความสุขของท่าน และความสุขนี้เป็นความสุขที่เราเก็บไว้ บอกเขาไปเขาก็ว่าเหมือนกับเราเล่นแร่แปรธาตุ ทุกข์ตรมในใจแล้วก็มาว่าสุขๆ หลอกกันไปวันๆ หนึ่ง เขียนเสียให้วอกแล้ว เวลากิเลสเราพุดออกไป เขาตีค่าเป็น ๒ แ่ง ๓ ง่ามไปเรื่อยละ เราเก็บไว้ในใจ

ถ้าพุดเป็นประโยชน์ก็พุด ถ้าพุดไม่เป็นประโยชน์เราไม่ต้องพุดเราเก็บไว้ในหัวใจ เราสร้างของเราขึ้นมา เราตั้งสติของเราขึ้นมา ทำเพื่อประโยชน์ของเราขึ้นมา ต่อไปอายุพรหมามากขึ้นไป เราจะได้เป็นที่พึ่งอาศัยของหมู่คณะ เป็นที่ดูแล ศาสนาจะเข้มแข็งก็เข้มแข็งจากภิกษุก่อน ถ้าภิกษุอ่อนแอ ผู้นำอ่อนแอ สังคมอ่อนแอ ทุกอย่างจะพากันอ่อนแอไปหมด

ถ้าภิกษุเป็นผู้นำของเขา ภิกษุเข้มแข็ง ผู้นำที่เข้มแข็ง สังคมเขาจะอ่อนแอ เขาจะเหลวไหลไปขนาดไหน เราฝึกไว้ เรื่อยของเราไว้ ดึงไว้ ขึ้นไว้ สังคมเขาต้องเหลียวมามอง สังคมเขาต้องมีที่พึ่งอาศัย เราหาจุดยืนของเราให้ได้ เพื่อประโยชน์กับเราเป็นอันดับแรก

อันดับแรกของเราเพื่อประโยชน์ของเรา ธรรมรส ประโยชน์ของเราเกิดขึ้นมาแล้ว ประโยชน์ของสังคมจะเกิดขึ้นมา ประโยชน์ของศาสนาจะเกิดขึ้นมาจากการกระทำคุณงามความดีของเรา เอวัง